

skiss, som Wallin meddelar (fig. 63), är ytterst enkel och formlös; den liknar mera en dalaklocka än en gotländsk bildsten. Men om man rättar proportionerna efter Linnæus' uppgifter — den var hälften så bred som lång — blir det genast lite bättre; då kan man föreställa sig, att stenens ytterkonturer ha varit ungefär desamma som på Hablingbo-stenen. Det är sålunda mycket sannolikt, att det också här verkligen har varit fråga om en bildsten, ehuru mycket större till formatet. Egendomlig är i så fall teckningen av korset på stenens mitttyta; men det behöver kanske icke betyda något annat än att tecknaren icke har kunnat urskilja de figurer, som där ha funnits och därför antagit, att det har varit ett kors. Man kan jämföra med Hilfelings teckning av Hablingbo-stenens baksida (fig. 47).

Det är också att märka, att de tre upptecknarna äro eniga om att skiljetecknet i inskriften har varit $\times$, såsom stundom på de äldre, resta stenarna, exempelvis Hablingbo-stenen.

Stenen fanns kvar på sin plats vid kyrkdörren ännu en tid. N. J. Ekdahl antecknade år 1826: »Den 30 juni for jag till Eijsta hvarest jag uppehöll mig ett par dagar, under jag ordnade mina saker. I Eijsta kyrka äro inga märkvärdigheter. Vid kyrkodörren ligger en större kalkstenshäll med runor hvilka af den ständiga nötingen äro så utplånade att man jemt och noga kan se hvad alfabet som blifvit användt till ristningen, men inga ord kunna redas.»

Kyrkoinventarium 1830: »En stor aldeles oläslig runsten finnes vid stora Ingångsdörren till Kyrkan.»

Liljegren har icke uppfattat, att Hilfelings och Ekdahls uppgifter avsågo samma sten (Linnæus' och Wallins kände han icke till). Han uppför dem därför under två olika nummer i sina *Runurkunder*: L 1574 »Eista, Ö. kyrkoporten» och L 1772 »Eista, vid kyrkodörren» (utan känd inskrift). Detsamma gör Carl Säve, som år 1844 icke har kunnat finna någon runsten vid Eksta: S 139 = L 1574 »ej återfunnen» och S 141 = L 1772 »oläst; ej återfunnen».

Kalksten. Höjd 2 famnar (Linnæus) eller 6 alnar (Wallin), d. v. s. ung. 3,60 m, bredd 1 famn (Linnæus), d. v. s. ung. 1,80 m.

Inskriften förefaller ha varit lång och intressant. Endast enstaka ord kunna urskiljas i de äldre läsningarna, men ingen sammanhängande text.

73. Eksta kyrka.

Litteratur: C. Linnæus, *Iter Gotlandicum*, 1741 (hs i Linnean Soc., London), *Öländska och Gothländska resa* (1745), s. 278; G. Wallin, *Analecta Gothlandica* I, s. 641 (Linnæus), 671, 743; P. A. Säve, *Gotländska samlingar* Bd 4 (hs R 623:4 i UUB), s. 258, Bd 5 (hs R 623:5 i UUB), s. 795, *Gutaord* 13 (hs R 625:12 i UUB), s. 9, 28, S 170 II (UUB).

Avbildningar: J. Gottberg, »Runteckning å en spishäll i Ejsta Prästgård» 1877 (i samlingen S 170 II, UUB); P. A. Säve i hs R 625:12 (UUB), s. 28 och i hs R 623:5 (UUB), s. 795.

Gravsten. Den låg på kyrkogården, mot öster. Den är numera förkommen. Den är omtalad endast av Linnæus och Wallin; däremot icke av Hilfeling eller Ekdahl, ej heller av någon annan fornforskare, som senare har besökt Eksta. Följaktligen har den icke upptagits i Liljegrens och Säves förteckningar över gotländska runinskrifter. Den är icke omnämnd i kyrkoinventariet 1830.

De korta upplysningar, som stå oss till buds, äro sålunda följande.

C. Linnæus 1741: »På Kyrkiogården lågo 2^{ne} Runstenar ... På den andra, som låg emot öster, sågos följande:

pinkin usl (el. **uūil**) : **dmln-m** : **kumedum** · **sbiritum** : **meum** : **retimitn** : **mēktohina** : **ius · feritatis h ...** »

I den tryckta reseberättelsen (1745) står endast följande: »Eksta-kyrka hade på Kyrkogården 2:ne Runstenar ... men den andre låg emot Öster.» Någon inskrift meddelas icke.

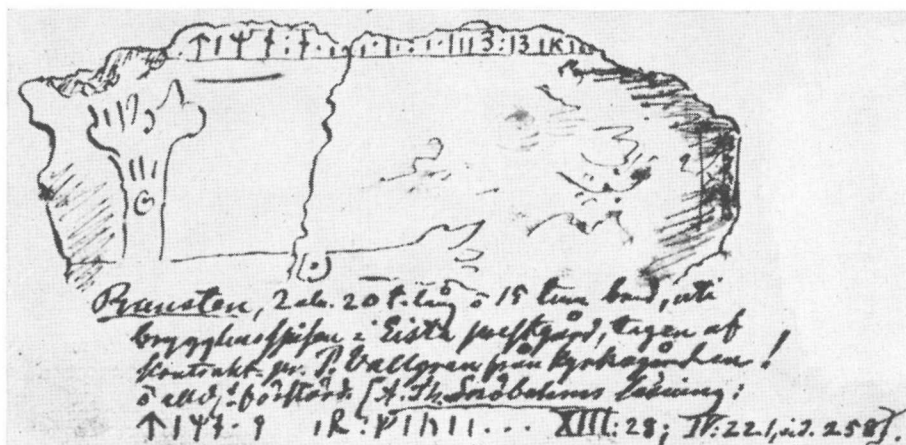


Fig. 65. Runsten från Eksta sn, sannolikt G 73. Efter teckning av P. A. Säve i hs R 623: 5.

G. Wallin (*Analecta Gothlandica* 1, s. 671): »Eista. På Kyrkjogården.

dominum : kumetum : sbiritum : meum : retemisti : me tomine : teus : feritatis :»

Om dess form och utseende är ingenting bekant. Inskriften är på latin (möjligen med undantag av två ord i början, som endast finnas hos Linnæus):

»Herre ... min ande. Du har förlossat mig, Herre, sanningens Gud.»

I P. A. Säves samlingar (S 170 II: Ejsta och Sproge) finns en »Runteckning å en spishäll i Ejsta Prestgård», signerad J. Gottberg 1877. Säves anteckningsbok från detta år (hs R 625: 12) innehåller följande (s. 9): »Run-häll (uti prestgårdens Bryggghus-spis i Ejsta), nästan eller h. o. h. förstörd; längd 5 fot 5 tum, bredd 2 fot o. 4 tum — säkerl. ditlagd i prosten P. Wallgrens tid; med en teckning (s. 28). I Säves *Gottländska samlingar* (hs R 623: 5) har anteckningen fått följande lydelse: »Runsten, 2 aln. 20 t. lång o. 15 tum bred, uti bryggghusspisen i Ejsta prestgård, tagen af kontraktpr. P. Wallgren från kyrkogården! o. alldeles förstörd.» Också här finns en teckning (fig. 65).

Det är tydligt, att Säve icke själv har sett stenen i Eksta prästgård, utan har fått sina uppgifter från skolläraren Joh. Gottberg (den 22/6 1877). P. Wallgren var kyrkoherde i Eksta 1833-56.

Det förefaller icke osannolikt, att detta fragment, som numera är förkommet, har varit samma sten som G 73.

74. Eksta kyrka.

Pl. 26.

Litteratur: P. A. Säve, *Reseberättelse* 1864 (ATA), s. 152, Gotland 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 36; O. v. Friesen, *Anteckningar* 1936 (UUB).

Gravsten av ljusgrå, nästan vit kalksten, med avfasade kanter. Den ligger numera på kyrkogården utanför korväggen, öster om koret, mellan de båda nutida gravhällarna över släkten Kolmodin. Längd 1,29 m, bredd 0,54 m.

Stenen inflyttades år 1943 från kyrkogården, där den förut hade legat vid södra kyrkogårdsmuren, till sakristian, där den placerades under fönstret på södra sidan. Den har sedermera flyttats till sin nuvarande plats.

P. A. Säve meddelar i sin *Reseberättelse* 1864 följande: »Runsten(?), 2:4 lång, 20 o. 21 tum bred samt 6 tum tjock, s. å kyrkogården upplagd till säte vid kyrkogårdsmuren, och med mycket otydliga run-streck.»